వ్రణకిణాంకాలు

(కథానికా కాదిది; వధూనికా కాదు. ఒక ఉద్విగ్న నగ్నజీవితపు ఊహాచిత్రం మాత్రం)

అతని పేరు చెప్పను. ఎందుకూ చెప్పడం? మీ సంగతి నాకు తెలుసు.

అతని దుర్బల జీవిత గాథలన్నీ విని అతడెప్పుడైనా కనిపిస్తే - తుపాకులకన్నా భయంకరములైన మీ చూపుడు వేళ్లను అతని మీదికి గురిపెట్టి వికవిక వికృతహాసాలు చెయ్యరూ మీరు?

నాకు తెలుసునయ్యా -

'టీ' కప్పులు ఖాళీచెయ్యడానికీ - సిగరెట్టు 'టిన్నులు' వూదెయ్యడానికీ, సినీమాలకు వెంటపడడానికీ - యావన్మందికీ స్నేహితులే; - మనస్సును వ్రయ్యలు చేసే జీవన బాధలను సానుభూతితో విని ఒక్కసారి దగ్గరగా తీసుకోమంటే 'ఒక్కండున్ నీ మొర ఆలకింపడు కురుక్ష్మానాథ!' గదూ -

అతని నిశిత తర్కశక్తిని మర్యాద మంచీ లేని దుష్పాండిత్యంగాను - స్వచ్ఛ సౌందర్య చింతను పోకిరీతనంగాను - తమ తమ ఖాతాల్లో జమకట్టి, బుర్రలేకపోయినా - ఒకరి నొకరు పొగుడుకుని పైకి వచ్చిన పెద్ద మనుషులంతా ఆ అతిలోక కళాశాలిని పొడిచి - హింసించి బ్రేవని త్రేన్చారు.

ఆ దెబ్బతో అతడు ఒకటోరకం 'సినిక్'గా తయారయాడు.

ఈవేళ కొందరు 'కవితాప్రియులు' అతని కెదురుగా వెళ్లి 'ఫలానావారు తమరా? అబ్బ! మీ పద్యాలు వజ్రాలండీ - అయితే ఈ సదరు కథ ఎప్పుడు రాశారూ? ఆ 'అక్షయపాత్ర' పత్రికలోని వ్యాసం కేవలం విశ్వవిద్యాలయం బి.ఎకు పఠనీయం చెయ్యవలసింది సుమాండి" అంటే వారి మాటలన్నీ మీదపడ్డ నిప్పుబొగ్గులలాగ దులిపివేసి సందుల్లోకి తప్పుకుపోతాడు.

2

డిశంబరు నెలలో ఒకనాడు రాత్రి భోజనం చేసుకుని కొంచెం చలిగావున్నా - వీధరుగుమీద మంచం వాల్చుకుని 'శుచిర్భూతం'గా ఒక ధూమకాష్ఠం వెలిగించి, చల్ల గాలికి మెల్లగా తలలు కదిపే కొబ్బరి చెట్లనూ - శుద్ధదశమి వెన్నెల పాలవానలో తడిసిన పంపరపనాస చెట్ల ఆకులనూ చూస్తూ, ఆ సుఖ సన్నివేశంలో కొంచెం కన్నుమూశాను.

అప్పుడతడు ఎక్కడినుంచో వూడిపడ్డాడు. తల అంతా రోడ్డు బూడిద పడి చెల్లాచెదరుగా వ్రేలాడుతూంది. ముఖం బుగ్గలూ క్షయరోగం వాడిలాగ పీక్కుపోయాయి. చౌక్కా పంచ, వుత్తరీయం అన్నీ మాసి, రైలు ఇంజను పుక్కిలించి ఉమ్మినట్టున్నాడు.

వస్తూనే నన్ను కౌగిలించుకొని పసివాడిలాగ నా మెడకు చేతులు తగిలించి ఒడిలోకి వ్రేళ్లాడాడు.

నేను ఉలికిపడి చూచాను.

వెనక నేను ఒకసారి అతన్ని బెజవాడలో చూచాను. ఎంత వెలిగేకళ్లు - ఎంత సుని శితమైన ముక్కు - చక్కని ఎర్రరంగు ఖద్దరు బట్టలు - కళ్లజోడు - ముందు అతన్ని, నేను చూచికూడా అపోహపడ్డాను. మాట కొంచెం దుడుకు- ఎవ్వరినీ లక్ష్యం చేసేవాడు కాడు.

పాపం - చాలామంది అర్థం చేసుకోలేక తిట్టేవారు. రానురాను అక్కడే నాకు ప్రాణ స్నేహితుడయాడు. నన్ను, ఏ జన్మలోనో పోగొట్టుకున్న ఆప్తుడు దొరికినట్టు చూచేవాడు. అతని ప్రతిమాటా ఒక రసవత్సందేశం -

నేను ఆప్యాయంగా దగ్గరకు తీసుకుని తల నిమురుతూ అన్నాను.

"నాయనా! నీవేనా? ఏమిటీరూపు? ఏమిటీ పతనం? ఆనాడు ఎంత ఉజ్జ్వలంగా వెలిగేవాడవయ్యా - ఇంత మార్పు నీలో ఎలా వచ్చిపడింది?"

నా కళ్లల్లో గిర్రున నీళ్లు తిరిగాయి.

ఇంటి ఎదుటి తోటలోని పంపరపనాస పువ్వుల మృదుల వాసనలు ఏవో పూర్వజన్మ వాసనలను కదల్చుతున్నాయి.

ఆ సువాసనా సుఖానికి అతడు కొంచెం తూలి నా ముఖమల్ దిండును బలంగా ఆనుకుని, గ్రీష్మకాలపు తొలకరి వర్షపు కౌగిలింతకు విడిచే వెచ్చని ఆవిరి వలె - పొడుగైన నిట్టూర్పు పుచ్చి అన్నాడు.

"అన్నా! 'విసిగిన ప్రాణుల పిలిచేదేమిటి - 'దుర్గతి - దుర్భతి - దుర్మతి - దుర్మృతి -' కదూ?

ప్రపంచంలో కొంతమంది మనుష్యులు ఎంత అదృష్టవంతులయ్యా!

చేతికి దొరికిన డబ్బులతో - సమయానికి తటస్థపడ్డ భార్యతో - కంటికి అందిన త్రోవలో - జీవితాన్ని ఒంటెద్దు బండిలాగ గెంటుకుపోతారు, సురక్షితంగా.

ప్రయోజకులు - బాగుపడేవారు.

ప్రపంచ పద్మవ్యూహంలో పడి నిరంతరం జీవనాన్ని - సంకుల యుద్ధరంగంగాను - తుఫాను సముద్రంగానూ - చేసుకుని, సమాజంలో - పురాణ విశ్వాసాల్లో - తిరుగుబాటును వూహించి, తిట్లు తిని, ఆదర్శాలకోసం పోట్లాడే నావంటివాళ్లు - నేను అప్రయోజకులం - అభాగ్యులం -

తినడానికి అన్నం - తిరగడానికి డబ్బు - శరీరానికి భార్యా - వున్నంతలో, మమ్మల్ని దహించే అశాంతి చల్లారుతుందా?

మనుషులు ఇనుప ముక్కలతో తరిమి పొడుస్తూ వున్నా - మా అన్వేషణకు అంతం కనపడదు.

ఒక స్నేహితుడన్నాడూ - 'మానవ జీవితం అంటే - ఒక అనుపలబ్ధ వస్తువుకోసమైన మహాప్రస్థానం - దాని ఛాయ జీవితం మీద అంతటా కనపడుతుంది'.

ఔను నిజం -

మాకేం కావాలి? - ఏమో మాకే తెలియదు. మా కోరికలే లోకాతీతాలు కాబోలు! కవి అన్నట్టు -

We look before and after
And pine for what is not,

ఇంకో కవి 'వింతగాదోచు నాదు జీవితము నాకె' అన్నాడు.

శుద్ధ శ్రోత్రియ హిందువుడికి 'ఖురానె షరీఫ్' వలె అప్పకవి స్కూలువాడికి భావకవి 'కృష్ణపక్షం' వలె సామాన్య సంసారికి మా జీవితధోరణి - వికృతంగానూ విద్రోహకరం గానూ కనపడుతుంది కాబోలు, మమ్మల్ని చూచి పెదవి విరిచి చక్కా పోతాడు.

"కాలిన ప్రేయసి దేహం కమురు కంపు ఈ లోకం". మావాడు ఎన్ని హింసల్లో ధిక్కారాల్లో కుమిలి అన్నాడో పాపం ఈ మాటను -

మాకు కూడా చల్లని మంచు వంటి జడబుద్ధిని ఈశ్వరుడు ప్రసాదించి వుంటే - మేము మాత్రం దేన్ని గురించీ గాఢంగా ఆలోచించక - దేన్నీ నిశితంగా చూడక - దేన్నీ పూర్తిగా వినిపించుకోక సుఖపడేవాళ్లం కాదూ -

ఆ అదృష్టం మాకు లేదు -

ఏ బృహస్పతి - జాబాలి - చార్వాకుడు - ఉపనిషదృషి - మమ్మల్ని సృష్టిచేసి - ఈ తలలు పగలగొట్టే తర్కాన్నీ - బ్రదుకంతటినీ కాల్చే సౌందర్య చింతను - నూత్న సంసారం

కోసం పడే తహతహను - నూరిపోశారో గాని, మా మస్తిష్కం శాంతికి నోచుకోలేదు.

"ఏ పువ్వు పూసినా ఏ పాట పాడినా
ఏ కష్టజీవి నెత్తురు వరద పారినా
ఏ వలపుటెడద వెచ్చనియూర్పు కదలినా
ఏ పేదవాని ఆకలి చిచ్చు రగిలినా
ఈ హృదయమెందుకో ఇంత కళవళపడును."

లేకపోతే - వెంకటచలాన్ని పగిల్చి అన్ని కథలెందుకు బయటపడ్డాయి?
కృష్ణశాస్త్రిని దహించి అన్ని కావ్యాలు ఎట్లా వుట్టిపడ్డాయి?
శ్రీశ్రీ క్షోభించి ఎందుకన్ని 'గరంగరం' గేయాలు వ్రాస్తాడు?
అన్నా, నిన్ను నా తీవ్రధోరణిలో విసిగిస్తున్నాను కదూ. ఇంక చాలు -
ఒక్కసారి కళ్లు తుడుచుకొని నా హృదయం మీదికి చూడు -
దీనిమీద ఎన్ని వుండుపచ్చులున్నాయో చూశావా?

ఈ 30 ఏండ్ల బ్రదుకులోనూ నా శ్రేయస్కాములైన ప్రియురాండ్రు - స్నేహితులు - బంధువులు అనుగ్రహించిన వరప్రసాదాలు సుమా - ఇవి! ప్రతిగాయం వెనుకనూ ఒక హిందూదేశ చరిత్ర అంత కథ వుంది. చూడు.

3

నా చదువు పూర్తి చేసుకుని పట్టణంలో అయాచితంగా దొరికిన ఆ చిన్న నౌఖరీని అవలంబించి ఒక మారుమూల వీధి నివాసంలో నా జీవిత నాట్యానికి తెరతీశాను.

అదే మొదటిసారి ప్రపంచాన్ని చూడడం ప్రారంభించిన నాకు ప్రపంచం అంతా ఒక బృందావనం లాగు కనపడింది.

ఓహో! విద్యుద్దీపాలు - ధూమశకటాలు - యంత్రాలయాలు - 'మోడరన్ కెఫే'లు - సినీమాలు - అనుకోని విచిత్రానుభవాల సుడిగుండాలలో పడి గిరగిర తిరగడం ప్రారంభించాను.

నా ఎదుట ఏ ఇంద్రజాలికుని పింఛమో జరజర కదిలి ఇన్ని అద్భుత దృశ్యాలను మొలిపించిందనుకున్నాను.

సీతాకోకచిలకల్లాగ ఎగురుతూ విద్యాలయాలకు వెళ్లే చిత్రాంగులు - అతిమేధా సంపత్తితో తలదించలేని ఇంగ్లీషు విద్యాధరులు - మీటింగులు - చిత్తు తీర్మానాలు - ఆదర్శ వాదాలు - నన్ను భూమిమీద, స్తిమితంగా నిలవనియ్యలేదు. భూమికి పది గజాల ఎత్తు ననే అప్పటి నా విహారం - నా వ్యవహారం.

ఇంత మధురమైన మానవ జీవితాన్ని - కొందరు వృద్ధ జంబుకాలూ - హతాశులూ - 'సంసార సాగరం దుఃఖం తస్మాజ్జాగృత - జాగృత' అని తిడతారు అనుభవించలేక - పిచ్చివారు అని నవ్వేవాడతను.

వీరేశలింగాలూ - సమాజ సంస్కారాలూ, రామమోహనులూ, బ్రహ్మ సమాజాలూ, గాంధీ మహాత్ములూ - స్వాతంత్ర్య యుద్ధాలూ వేయి చేతులు విసరి నన్నే పిలిచారు, పిలిచినవి.

అప్పుడు నా స్నేహితులంతా స్వార్థరహితులే - దేశ దాస్యానికి విలపించేవారే - సంస్కారానికి నడుంకట్టి ముందుకు దూకేవారే.

వీరిమధ్య నా జీవితాన్ని ఎంత ఉన్నతం - ఎంత ఉజ్జ్వలం చేసుకోవచ్చును!

ఈ మహావకాశాన్ని జారిపోనివ్వగూడదు అనుకున్నాను.

సరిగ్గా ఆ పుణ్యకాలంలోనే నరహరి నాకు ప్రాణ స్నేహితుడయ్యాడు. ఎన్నోవిధాల నా ఉత్తమాశయ పరిపూర్తికి తోడ్పడడానికి మాట ఇచ్చాడు. ఎన్నో సంస్కారాలు వాడి వడపోసినవాడట.

స్త్రీజనపక్షపాతంలో బలమైన బ్రహ్మ సామాజికుడు - స్వపరభేదం ఎంతమాత్రం లేని పక్కా అద్వైతి - 'ఋణం కృత్వాఘృతం పిబేత్తు'లో ఖచ్చితమైన చార్వాకి.

తరచు నా విజ్ఞానాభివృద్ధికీ - ఏకాంతవాస క్లేశ నివృత్తికీ - సహాయపడుతూండే వాడు.

ఒకనాటి రాత్రి సుమారు పది గంటలకు నా గదిలో దీపంముందు కూర్చుని 'న్యూస్‌పేపర్' తిరగవేస్తున్నాను.

చటాలున నా గది తలుపులు తోసుకుని ఒక పదహారేండ్ల అమ్మాయి ప్రవేశించింది.

నల్లగలువపూవు వంటి నాజూకైన ముఖం. చామనచాయ - కొత్త పక్కీలో చుట్టిన జడలో ఏవో రెండు పువ్వులు -

దీపపు కాంతికి మెరిసే అగాధమైన కళ్లలో ఏవో గాథలు -

ఉలికిపడి చూచాను. ఆమె అందుకుంది.

"క్షమించండి - మీకు తెలియకుండా - కథల్లో ప్రవేశించినట్టు - తలవని తలంపుగా ఇట్లా రావడం అపచారమని నాకు తెలుసు. మీ విశాల హృదయమును - పరోపకార దయాస్వభావములను గూర్చి విని గత్యంతరం లేక ఇట్లా వచ్చాను.

పరిచయం లేనిచోటికి అందులోను ఒక యువకుని దగ్గరకు - రాత్రి నావంటిది రావడానికి ఏవో అనివార్య పరిస్థితులుండవచ్చునని మీ వంటి బుద్ధిమంతులు వూహించు కోగలరు.

కళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.

స్త్రీజన్మ ఎంత క్షుద్రమైనదీ - ఎంత నిస్సహాయమైనదీ - ఇప్పుడు తెలియవచ్చింది నాకు. నన్నిపుడు ఎవరు ఆదుకోగలరు? ఎవరు నా అంధజీవితానికి తోవ చూపించ గలరు?"

"అసలు మాది కృష్ణా జిల్లా - సాతాని వైష్ణవుల ఇంటి బిడ్డను. నాపేరు వెంకటలక్ష్మి. నాకు ముసలి తల్లీ - అయిదేండ్ల తమ్ముడూ తప్ప చెప్పదగ్గ ఆస్తి ఏమీ లేదు.

వివాహ బంధంలో చిక్కుకుని ఆ దీనులను విడిచిపెట్టలేక, చదువుకుని మా బీద కుటుంబానికి సహాయపడదలచి, ఈ వూరి హైస్కూలు అధికారులు స్త్రీ విద్యాభివృద్ధికి మంచి ప్రోత్సాహం ఇస్తున్నారని తెలిసి ఇక్కడికి వచ్చాను. ఇంతవరకూ వారి సహాయం మీదనే ఆధారపడి ఈ సంవత్సరం స్కూలు ఫైనలు క్లాసులోకి వచ్చాను.

నేటికి నాకు శనిరోజులు వచ్చాయి. నామీద పిడుగు వంటి అపవాదు పుట్టింది.

నేటికి నా చరిత్ర 'అనుమా'నాస్పదం అయింది. కిట్టనివారు అధికారులతో ఏవేవో చెప్పారు. వారు నమ్మి నన్ను రేపటినుంచి హాస్టలు విడిచి పొమ్మన్నారు. పబ్లికు పరీక్షలు ఇరవై రోజులున్నాయి. తెల్లవారితే నాకు ఇక్కడ నిలవ నీడ లేదు"

తెల్లని పైటచెరగుతో కళ్లు తుడుచుకుంటూ తల తిప్పుకుంది.

ఆమె మాటలు మెత్తని నా కొత్త హృదయం మీద గుచ్చుకున్నాయి.

స్త్రీ జనోద్ధరణం మీద ఉపన్యాసాలు దంచడంతో ఆగే ఆరితేరిన పెద్దమనిషినైతే చాలా విచారాన్ని ఇంగ్లీషులో తెలిపి పంపివేసి వుందును.

ఆదర్శ ఆశయాలను అమలు కూడా చెయ్యాలనే అవివేకిని గనుక ఒక నిశ్చయంతో లేచాను.

"అమ్మా! నీ దురదృష్ట కథ వల్ల నా హృదయం కరిగింది. త్రికరణశుద్ధిగా నేను చెయ్యగలిగినంత సహాయం చేస్తాను. ఈ రాత్రికి తిరిగి రాను - ఎక్కడికీ వెళ్ళనక్కరలేదు. ఇక్కడనే విశ్రమించు - బెంగపెట్టుకోకు" - అని ఊరి చివర వున్న ఒక బ్రహ్మసమాజ స్నేహితుడి ఇంటికి వెళ్లాను. సంగతంతా చెప్పి నెల రోజులు అతని ఇంట ఆమెకు ఆశ్ర యం ఇమ్మని ప్రార్థించాను.

అతడు నవ్వుతూ ప్రేమతో వీలులేదని పంపివేశాడు.

శ్రీకేషబ్ చంద్రలూ - రామమోహనులూ స్థాపించిన విశ్వప్రేమమతంలో- కొంద రిలో ఇంత కుళ్లు వుందని నాకు తెలియలేదు.

ఆ రాత్రికి ఒక సత్రం అరుగుమీద పడుకుని తెల్లవారేసరికి నా గది ప్రాంతానికి చేరుకున్నాను. నా కళ్లు గిర్రున తిరిగాయి. నా గదిలో వింత దృశ్యం.

నరహరి నా గదిలో వున్నాడు. ఆమె పైటను ఒడిసిపట్టి సరసాలాపాలాడుతున్నాడు. ఆమె ప్రణయ కోపంలో గునుస్తూ పెనుగులాడుతున్నది. ఇద్దరూ నిద్రమత్తులో తూలుతున్నారు. నరహరి నన్ను చూచి చల్లగా జారిపోయాడు. ఆమె గ్రహించి కళవళపాటుగా తలా - చీరా - సర్దుకుని ఒక పుస్తకం పేజీలు తిప్పుతూన్నది. వెళ్లాను. "లక్ష్మీ! ఎంత నమ్మించావమ్మా - నన్ను - మోసం - అబద్ధాలచాటున ఈ కశ్మల జీవితం ఇక్కడ ఇంకా ఎన్నాళ్లు గడపదలచావు?

వాణ్ణి పెళ్లి చేసుకుని ఇకనైనా నిర్మలంగా బతుకు - విద్యాలయాధికారులు న్యాయంగానే ప్రవర్తించారు. వెళ్లు - దీనితో చిన్న ఖర్చులు తీర్చుకో -" ఒక కవరు విసిరివేశాను.

తలవంచుకొని వెళ్లిపోయింది.

ఛీఛీ! నరహరీ - ఈమె, కలిసి నన్నెంత పశువును చేశారు - నన్నడ్డం చేసుకుని ఎంత క్షుద్రనాటకం ఆడదలచారు.

నరహరి ఎంత సంస్కారవాది! ఎన్ని పవిత్రోపన్యాసాలు - ఇంత నీచుడు నాకు ప్రాణమిత్రుడా - సిగ్గుతో కుంగిపోయాను. నరహరి మళ్లా కనపడలేదు. నేనే లక్ష్మిని చేరదీసి ఆమె బ్రతుకును భగ్నం చేసి తరిమివేశాననీ, తాను ఎంత బుద్ధిచెప్పినా వినలేదని నరహరి నామీద 'స్కాండల్సు' ప్రారంభించాడని తరవాత తెలిసింది. ప్రపంచంలో ఒక తట్టు దుర్వాసన అప్పుడు నా ఘ్రాణేంద్రియానికి కొట్టింది. పిదప మనుష్యమాత్రుణ్ణల్లా నమ్మడానికి వీలులేదని గ్రహించి, సజ్జన సాంగత్యంకోసం తడుముకుంటూ వుండగా కొన్నాళ్లకు మాధవరావు గారితో నాకు మైత్రి ఏర్పడింది. నా గుణాలు ఏవి ఆయనను అంతగా ఆకర్షించినవోగాని నన్ను ఆయన ఎంతో ప్రేమించాడు.

తరచు తమ ఇంటికి వస్తూండమనీ చక్కని సాహిత్య చర్చలంటే తనకు చాలా ఇష్టమని అనేవాడు.

నాకు కొత్తవారి ఇంటికి వెళ్లడమంటే ప్రాణాంతకం. వాయిదాలు వేస్తూ ఆఖరికి ఒకనాడు ఆయన బలవంతంమీద వెళ్లాను.

చక్కని కొత్తమాదిరి ఇల్లు - చుట్టూ పూలతోట. డ్రాయింగు రూములో అందమైన రోజ్‌వుడ్ కుర్చీలు - మధ్య టిపాయ్ మీద చైనాగాజు కూజాలో రకరకాల పూలగుత్తులు.

అక్కడ కూర్చుని అప్పటి రాజకీయాల మీద సాహిత్య ధోరణిమీద కొంతసేపు ప్రసంగం జరిగిన మీదట ఆయన ఇంట్లోకి చూచి 'సుభా! రెండు కప్పుల 'టీ' తెచ్చిపెట్టమ్మా' అన్నాడు.

పది నిమిషాల్లో ఆకుపచ్చ పూల కర్టెన్ తొలగించి 'ట్రే'లో టీకప్పులు వుంచుకొని ఒక బంగారపు బొమ్మ ప్రవేశించి 'ట్రే' ఆయన ముందు వుంచింది. "చూడమ్మా! ఈయన

ఫలానా నా స్నేహితులు. ఇప్పటి తెనుగు రచయితల్లో మంచి చెయ్యి - పత్రికల్లో చాలా చదివి వుంటావు" పరిచయం చేశాడు.

ఆమె ఈషత్తు తలయెత్తి మందహాసంతో గౌరవించింది. వేయి మొగలిపొట్టలలోని రేకులు నాచుట్టూ వికసించి తీవ్రంగా పరిమళించినట్టయింది.

తర్వాత ఆయన నావైపు చూచి 'ఈమె మా చెల్లెలు సుభద్ర - ఇంగ్లీషు వచ్చినా తెలుగు రచనలంటే ప్రాణం. చిన్నప్పుడే మంగళసూత్రం అమంగళపాత్రం అయిపోయింది" అన్నారు జాలిగా.

ఆమె తల వంచుకుంది.

నేను ప్రసంగం మార్చాను. టీ సేవిస్తూ రుచియైన మాటలలోకి దిగాం. కొంతసేపటిలోనే సుభద్ర తరమరిక లేకుండా చనువుగా సస్నేహముగా మా చర్చలలో పాలుపంచుకుంది. ఎంత చురుకు - ఎంత చలాకీ - ఆ ఎర్రని కుంకుమపూవు పెదవులు కదిలితే చాలు - కావ్యరహస్యాలు - విజ్ఞానకాంతులు నృత్యం చేస్తాయి.

వారితో చాలాసేపు గడపి సెలవు తీసుకుని నా శూన్యగృహమార్గం పట్టాను.

కాళ్లు ముందుకు - హృదయం వెనకకు - ఏదో విచిత్రానుభవం.

"చెలివలపు లేని యా బ్రతుకు కాల్పనె చెపుమ?"

"ప్రేమ కలుగక బ్రదుకు చీకటి" అనే కవి వాక్కులు ఉపనయనము నాటి బ్రహ్మోపదేశం లాగు నా చెవులలో రింగుమని మ్రోగుతున్నాయి. ఆ 'ఆలివు' రంగు సిల్కుచీర - రసప్రపంచములను పుక్కిలించే నల్లని కళ్లు - 'సైగల్' కంఠమాధుర్యంలోని సంగీతకళ వంటి ఆమె తియ్యని కదలికలు - నన్ను విడవకుండా వెంటాడుతున్నాయి.

మనస్సు మహా చెడ్డది - ప్రేమ బహుదొడ్డది. ఎన్నడూ ఎరగని వికారం ఒకటి నన్ను పట్టుకుంది.

నా అంతట నేనే వారి ఇంటికి ఎన్నోసార్లు వెళ్లాను. మాధవరావు గారు మిక్కిలి సంతోషంగా నన్ను ఆహ్వానించి - నాచేత పద్యాలు చదివించి ఎన్నో చర్చలు రేపెట్టేవారు.

ఎప్పుడూ సుభద్ర నా పక్షం -

క్రమంగా మా స్నేహం వదలలేనంత బలిసింది. మంచి పుస్తకాలూ - పత్రికలూ - వెదకి సుభద్రకివ్వడం నా పని -

తనకు నచ్చిన గ్రంథభాగాలు - పద్యపు తునకలు నన్ను వెదకి వినిపించడం ఆమెకు నిత్యకృత్యం -

మామధ్య ఒక ఆనంద సముద్రం పొంగి అమృత తరంగాలు విసరడం ప్రారంభించింది.

పద్మావతీదేవి జయదేవుని జీవితాన్ని మధురలాస్యం చేయించినట్టు - సుభద్ర నా బ్రతుకును ఎన్నడూ ఆరని దివ్యజ్యోతులతో వెలిగించుతుంది కాబోలు -

ఒకనాడు మామూలు కాలక్షేపానికి వారింటికి వెళ్లాను. మాధవరావు గారు ఎక్కడికో వెళ్లారు. సుభద్ర ఎక్కడా కనపడలేదు. పెరట్లోకి వెళ్లాను.

అప్పుడే సూర్యాస్తమయం అయి, సరుగుడుచెట్ల సన్నని కొమ్మల వెనక చంద్రుడు లేచి వెలుగుతున్నాడు.

సుభద్ర పారిజాతపు చెట్టుకింద నించుని ఒక కొమ్మనానుకుని, సబితాదేవి 'పోజు'లో లీలాదేశాయి ఒక నాట్యభంగిమపు వంపులో ఆవైపు తిరిగి ఏదో ఆలోచిస్తూన్నది. రెండు పువ్వులు ఆమె తలమీద పడి వెన్నెల కాంతిలో మెరుస్తున్నాయి.

అప్పుడు నాలో కోటి రసధునులు ఉప్పొంగిపోయినవి. ఆ మనోహర ప్రకృతిలో - నా మనస్సు బుద్ధి ఆత్మ అన్నీ ఏకమై పరవశంగా నన్ను ఒక ఆనందనిష్ఠకు గెంటినవి. నేనేమీ ఆలోచించలేకపోయాను.

నెమ్మదిగా సుభద్ర దగ్గరకు వెళ్లి బుజం మీద చెయ్యివేసి 'పద్యాలు ఆలోచిస్తున్నావా సుభా?' అన్నాను.

ఆమె ద్రేటుపడ్డ ఆడత్రాచువలె ఎగసిపడి నా చేతిని విదలించి దూరంగా జరిగి, 'ఏమిటీ ప్రవర్తన? మీరు గనక ఇప్పటికి... క్షమించాను. పురుషులకు లోబడడమంటే నాకు చాలా అసహ్యం'. వెళ్ళిపోయింది.

నా నోట మాట రాలేదు. ఏమిటీ ప్రళయం? పూలదండ ఇందుమతీదేవిని చంపినట్టు ఈ 'స్నేహమయి' నన్ను హింసించింది.

"విషమ ప్యమృతం క్వచి ద్భవేత్
అమృతంవా విష మీశ్వరేచ్ఛయా"

ఆ అవమాన భారంతో కుంగిపోయి నరకపు లోతులకు అసూర్య నామలోకాలకూ ప్రాకిపోయాను.

ఔను, నేను గాఢంగా పొరబడి ప్రేమకోసం చేయిచాచడం తప్పుకాదూ?

ఏమో - ప్రేమించడం అపచారమా? ఒకరిని ప్రేమించడం ప్రేమించకపోవడం మన చేతుల్లో వున్నదా - అది హృదయధర్మం - దానిముందు అహంకారం అహం కర్తృత్వం నిలవలేవు. బానిసలు -

ఈమె చూపిన స్నేహమంతా ప్రేమ పరిపాకమనుకున్నాను. ఈమెది ఇంత రసవిహీన ప్రకృతిగాబోలు -

చాలు. ఈ మర్మోపఘాతం - దారుణ తిరస్కారం తిరుగులేని ఆశాభంగం - ఇదే

మొదలూ తుదిగా జన్మానికంతటికీ చాలు - అక్కణ్ణించి తలయెత్తకుండా వెళ్లిపోయాను. ఒక సంవత్సరం తిరిగిపోయింది.

4

హఠాత్తుగా ఒకనాడు విశ్వనాథం గారు రోడ్డుమీద కనపడి ఎంతో ఆదరించి మాట్లాడాడు.

నాకెక్కడో దూరపు బంధువట - ఎంత బంధుప్రీతి - ఎంత మాట పొందిక - సాక్షాత్ బుద్ధదేవుల్లా కనిపించాడు.

నా తెలివిని - చదువును - భవిష్యత్తును నేను వద్దనేదాకా పొగిడాడు. ఎంత మంచి వాడు! మంచితనం అంతా ఆయనలో పేరుకున్నట్టు కనబడ్డాడు.

ఒక వూహ -

ఈయనకు నావల్ల ఏమైనా అవసరం వుందా లేకపోతే ఎందుకింత 'తైరు'?

ఛా - స్వార్థ రహితుడు - గాంధి తరువాత గాంధీ అంతవాడు.

విశ్వనాథం గారి మాట నాకు యజుర్వేదంకన్న ప్రమాణంగా కనపడింది.

ఒకసారి ఆయన ఇంటికి నన్ను తీసుకువెళ్లారు. వారింట్లో అంతా అంతే - బహు సున్నితం - మర్యాదలోనే పుట్టారు.

అందరూ అనర్గళంగా చదువుకున్నట్టు కనపడతారు. ఐదేళ్ల కుర్రవెధవ కూడా కంది పప్పు బుక్కుతూ ఆరోగ్య సూత్రాలు మాటాడుతాడు.

అప్పుడు నాకు వారింట్లో జరిగిన ప్రత్యుత్థానానికీ గౌరవానికీ మితిలేదు.

తత్ఫలితం వెంటనే నాకు కనిపించలేదుగాని - ఆరునెల్లకు ప్రత్యక్షం అయింది.

విశ్వనాథం గారి అన్నకూతురు ఒక గొంగళిపురుగు నాకు ధర్మపత్ని అయింది.

ఎన్ని ప్రలోభాలు - ఎన్ని ఆకర్షణలు - నా ఉన్నతాదర్శాలను - నా భావనలోని మధుమూర్తులను- నాశనం చేశాయి!

అనవరతమూ అంబర వీధుల్లో సౌందర్య కాంతుల్లో - మందాకినీ సువర్ణ సైకత వేదికల్లో విహరించే- నా మెడకు భూలోకం నుంచి ఒక ఇనప గొలుసు వచ్చి తగిలి నేలమట్టానికంటా లాగివేసింది.

ఎంత వేదనపడ్డాను - ఎన్ని వెన్నెల రాత్రులను కన్నీళ్లతో గడిపాను. నా పతనానికి ఎంత ఏడ్చాను!

తర్వాత విశ్వనాథం గారు నన్ను కూర్చోబెట్టి ఇప్పటి యువకుల బుద్ధిలోపాన్నీ - సంఘ సంస్కార వ్యాధినీ - సంధ్యావందన ప్రాశస్త్యాన్నీ - తద్దిన ప్రాధాన్యాన్నీ - సనాతన మతాభిమానాన్నీ - పురస్కరించుకొని వచ్చీరాని సంస్కృత కారికలను ఉదాహరిస్తూ

లెక్చర్లు దంచడం మొదలుపెట్టాడు.

అసహ్యంవేసి ఆయన బూజు భావాల కింద నిలవలేక ఒకసారి లేచిపోయాను.

ఆ సాత్త్వికమూర్తి కొరకొరలాడి 'వినాశకాలే విపరీతబుద్ధిః?' అని ఆశీర్వదించాడు.

లౌక్యులయ్యా - ప్రయోజకులు -

మా గౌతమబుద్ధుడు 20 శతాబ్ది తగుమనిషిగా తయారయాడు.

ఇప్పుడెవరైనా నా ప్రసంగం ఎత్తితే చప్పరించి పెదవి విరిచివేస్తాడు - బంధు జనముద్రుడు -

రామబంధువు -

రెక్కలు కాలి అధోలోకానికి జారిపోయిన సంపాతివలె నేను క్షుద్రులలో పడి పోయాను. నా భవిష్యత్తు అధోగతి పాలైపోయింది.

నా మహోజ్జ్వల భావాలు ధూళిలో పడి పొరలుతున్నాయి. నా తరుణ జీవితం పతితమైపోయింది.

కళ - రసికత్వం - చమత్కారం - ఉత్సాహం - అన్నీ మోడుచెట్టు నుంచి చిలకల్లా నా నుంచి ఎక్కడికో ఎగిరిపోయాయి.

ఇంక నా జీవిత పరిధుల్లో ముఖ్యసామగ్రిగా ఏర్పడ్డవి - కుళ్లు మొహాలూ - డబ్బులూ - కాగితాలు - పిల్లలు - జమాఖర్చులు - అధికార్లూ - ఆశ్రయింపులూ - దొంగ నవ్వులూ - స్వార్థాలూ -

అప్పటినుంచి శరత్కాలపు పాలవెన్నెల రాత్రులలో హంస రెక్కలమీద రివ్వున పరుగు లెత్తే స్వచ్ఛ సౌందర్య రేఖా సందేశములు నాకు వినబడడం లేదు.

వసంతశ్రీ విశ్వవికాస మాధుర్యమూ వర్షాప్రభాత ఉషస్సు వర్ణనదీకాంతి ప్రపూర శోభాదర్శనం - ఇంక నా చర్మ చక్షుస్సులకు లేవు.

నా కన్నుల వెలుగు నష్టమయింది.

నా భావనలోని తీపి చచ్చింది.

నా మస్తిష్కంలో ఏవో చిల్లులు పడ్డాయి గాబోలు.

తెలివి - యుక్తులు - చొరవ - అన్నిటికీ ఒకటే క్షామం.

ఈనాడు ఆరేండ్ల కుర్రకుంక నన్నెదుర్కొని నేనన్న దానినల్లా కాదని సునాయాసంగా ఓడించగలడు.

ఇప్పుడు ప్రతిచేటపెయ్యా నన్ను బెదిరించగలిగినదే -

ధిక్ - ధిక్ -

అన్నా! నిన్నింక బాధపెట్టను -"

చాలా ఆయాసంగా బరువుగా అన్నాడీమాట -

నా ఎడారి బ్రతుకుకు 'ఒయాసిస్సు' వంటి నిన్ను ఒక్కసారి చూచిపోదామని వచ్చాను.

వివిక్తహిమవత్సాంద్రారణ్యములోకి పోయి ఘోర తపస్సు చెయ్యాలి. అంతవరకు చిచ్చువంటి నా ఆత్మకు శాంతిలేదు.

నేను పునర్జన్మ యెత్తి నవ్య చైతన్యంతో తిరిగివచ్చి - ఈ జన్మలో పిరికితనం వల్ల వృద్ధ జంబుకాల వల్ల - ఫలవంతములు కాని ఆదర్శ భావాలను అప్పుడు ఫలింపించు కుంటాను. ఆచరణకు రాని ఆశయాలను - నెరవేరని తీవ్ర కాంక్షలను - నిర్వర్తింపలేని ఉదాత్త కార్యములను - నిర్వహించి తీరుతాను.

చటుక్కున ఉద్రేకంగా మరోప్రపంచపు పిలుపు విని ఉలికిపడ్డవాడిలాగు లేచి నించు న్నాడు.

నేనతన్ని కౌగలించుకొని బాష్పములతో శిరస్సును తడుపుతూ తొట్రుపాటుగా ఏదో అంటున్నాను.

అతడు వినిపించుకోకుండా ఆ ప్రశాంత నిశీథినిని దూసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు.

మైసూరు అగరువత్తి వంటి ఆ కళాతపస్వి జీవితం ఎన్ని చేతుల మీదుగా అంటు కుందో - పాపం!

(1939 ఆగస్టు - భారతి)